

Utredning 2 - Utveckling av ungdomsrådet

Samtal med kommuner

Fördjupade samtal med fyra kommuner med olika upplägg på ungdomsråd och ungdomsfullmäktige har genomförts, Göteborgs stad, Sundsvalls kommun, Allingsås kommun och Bodens kommun. I dessa kommuner har ungdomsfullmäktige bedrivits i mellan 6 och 13 år. Kommunerna har haft olika lösningar, men upplever att det fungerar bra. Flera kommuner har bland annat särskilt lyft fram att för att ett ungdomsfullmäktige/råd ska överleva på sikt och fylla sin funktion krävs det att det sker på de ungas villkor, att ungdomarna själva känner engagemang och att det är en rolig aktivitet att ägna sig åt. Det är viktigt att inse att det är en aktivitet som konkurrerar med de ungas andra intressen och tid. Kontinuerliga intresseväckande samt utbildande aktiviteter kommer att vara viktiga för att öka och behålla ungas engagemang i ungdomsrådet. Det är viktigt att de unga väljer vilka frågor som ska diskuteras. Kommunerna framhåller att vikten av att ungdomarna inte överbelastas för att inte tappa intresset av att vara med. Här är det viktigt med frivilligheten och att ungdomsrådet ska ges möjligheten men inte skyldigheten att yttra sig över frågor från kommunen. Sammantaget visar samtalen med de olika kommunerna att de gynnas av att ha ett ungdomsråd/fullmäktige på flera sätt. Bland annat skapas mer kunskap och intresse bland ungdomar för att sätta sig in i och engagera sig i samhällsfrågor. I städer med integrationsproblematik har ungdomsrådet fungerat integrerande mellan olika ungdomsgrupper. Ungdomarna får även kunskaper om att självständigt driva projekt, vilket är användbart senare i livet.

För att de unga ska känna att det känns meningsfullt att engagera sig är det viktigt att de känner att deras frågor tas på allvar. Detta kräver att projektet har legitimitet och att ungdomarna blir lyssnade på och tas på allvar av förvaltning och politiker samt på skolorna. Det är därför viktigt med forum där ungdomarna kan kommunicera sina frågor direkt till politiken. Flera kommuner framhåller särskilt vikten av att det finns ett långsiktigt uppdrag där det är tydligt vad projektet ska vara och vilken förvaltning som ansvarar för det. För att det ska fungera är det viktigt att det är bestämt vilka funktioner som ska arbeta med rådet samt att det finns avsatta resurser för det. I Göteborgs stad upplever man även att det varit lättare för deras ungdomsfullmäktige att genomföra saker ifall uppdrag kopplat till ungdomsfullmäktige finns med i Mål och Budget. Uppskattningen har varit bland de flesta kommunerna att det krävs minst en tjänst på 100% för att stödja ungdomsråd/fullmäktige, vilket kan fördelas mellan flera olika personer.

Samtal med förvaltningar i Norrtälje kommun

Förslaget till utveckling av ungdomsrådet har tagits fram i samråd med ansvariga för nuvarande ungdomsråd på Trygg i Norrtälje kommun och centrala barn- och elevhälsan.

Samtal har genomförts med barn- och utbildningskontoret, planavdelningen, trafikstrateg och trafikplanerare, socialkontoret och kultur- och fritidskontoret. Samtalen har lett till positiva reaktioner och man ser att det finns frågor där man gärna vill samråda med ungdomsrådet. Förvaltningarna ser även att man skulle kunna ta om hand inskickade förslag från ungdomsrådet. Bland annat efterfrågas ungas perspektiv i frågor om kollektivtrafik och översiktsplanering. Man ser också flera möjligheter till samarbete mellan förvaltningarna. Skolchef har efter en kartläggning och samtal med samtliga rektorer på de kommunala skolorna kunnat konstatera att samtliga kommunala grundskolor har klass- och elevråd samt förutsättning för att arbeta gentemot ungdomsrådet.

Samtal med deltagare i det nuvarande ungdomsrådet

För att få ett ungdomsperspektiv på utvecklingen av ungdomsrådet har samtal genomförts med de deltagare som hittills rekryterats till det nuvarande ungdomsrådet. Ett utkast av förslaget till utveckling av ungdomsrådet har i ett tidigt skede presenterats för ungdomarna som i huvudsak var positiva till förslaget. Samtalet med dessa ungdomar har resulterat i några ändringar och tillägg till det ursprungliga förslaget.

Målgrupp

I målen för den svenska ungdomspolitikens fastslås att unga har rätt till "inflytande i frågor som har betydelse för samhället i stort" och att de ska få vara "delaktiga i politiska beslutsprocesser" (Prop. 2013/14:191, s. 20–21). SKR:s rapport från 2019, *Ungas inflytande - Ungas inflytande i den lokala beslutsprocessen* bygger på kommunernas självskattning vad gäller ungas möjligheter till inflytande. I rapporten framhåller SKR att det arbete som Sveriges kommuner och regioner genomför för att säkerställa och stärka ungas inflytande i den lokala beslutandeprocessen är en viktig del i att uppnå de ungdomspolitiska målen om ungas delaktighet och inflytande. Rapporten visar bland annat att sju av tio av Sveriges kommuner och regioner arbetar med ungas inflytande. Varannan kommun och region har ett eller flera inflytandeforum för unga. Forumen syftar främst till att ge unga kunskap om den demokratiska processen och möjlighet att påverka i ungdomsfrågor. Inflytandeforumen är en del av den ordinarie verksamheten och stöds främst genom hjälp från en tjänsteperson och tillgång till möteslokaler. Bland de kommuner och regioner som har inflytandeforum har sex av tio ungdomsråd och två av tio ungdomsfullmäktige. Andra vanliga forum är dialogforum och tematiska fokus- och arbetsgrupper. ¹

Hälften av kommunerna och regionerna för dialog med unga inför beslut som särskilt berör unga. Rapporten visar dock att mellan 2015 och 2019 sker denna dialog i mindre utsträckning i nära anknytning till beslutsfattandet och det verkar som att unga inte fått en ökad reell påverkan på de beslut som fattas. Fyra av tio kommuner och regioner uppger att de är osäkra på om unga har en faktisk påverkan på beslutsfattandet. Det är dock färre kommuner och regioner som 2019 uppger att inflytandeforumen aldrig påverkar beslut i jämförelse med 2015 och ungas möjligheter till att föra dialog med lokala beslutsfattare har ökat under perioden. ²

Resultatet av rapporten överrensstämmer med ungas uppfattning vilken redovisas i Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors (MUCF) rapport "Ungas möjligheter till inflytande på lokal nivå – FOKUS 19".

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors (MUCF) rapport *Ungas möjligheter till inflytande på lokal nivå – FOKUS 19*, som baseras på enkätsvar från ungdomar i 243 kommuner och 17 regioner, visar att färre än hälften av de unga anser att vanliga människor kan föra fram åsikter till de som bestämmer. Sex av tio upplever att de som bestämmer varken lyssnar på eller bryr sig om människors förslag och åsikter. Vidare visar rapporten att FOKUS-rapporten visar att unga generellt har begränsade möjligheter att få inflytande på lokal nivå. Ungas som intervjuats säger att de oftast inte vet vart de ska vända sig för att påverka eller hur de ska göra för att påverka. Många saknar tillit till politiker och kommunala tjänstepersoner. Sammantaget visar resultaten att ungas möjligheter att göra sina röster hörda har ökat då de oftare får chansen att föra dialog med beslutsfattare. Men ungas åsikter och kunskaper tas oftast inte med när beslut fattas på lokal nivå. "Kommuner behöver arbeta med att nå fler unga. Majoriteten av de unga vi mött och som har erfarenhet av att delta i till exempel ungdomsråd känner att de kunnat påverka, många lyfter också att det varit viktigt för deras personliga utveckling", säger Victoria Carlsson Wahlgren, senior utredare, på MUCF. ³

Intervjuerna med unga visar att de vill bli tillfrågade i ett tidigt skede om sådant som berör dem. Återkoppling är viktigt. Samtidigt upplever flera tjänstepersoner att det är svårt att nå ut med information och att få unga att utnyttja de möjligheter som finns. ⁴

¹ MUCF och SKL, *Ungas inflytande. Ungas inflytande i den lokala beslutsprocessen* [Länk](#)

² ibid

³ MUCF via.tt.se. *MUCF i ny rapport: Fler insatser behövs för att ge alla unga inflytande* [Länk](#)

⁴ ibid

Rapporten visar att det finns flera olika sätt att erbjuda unga delaktighet och inflytande lokalt, något som MUCF välkomnar eftersom olika insatser attraherar olika grupper av unga. MUCF menar att varje kommun bör anta grundläggande riktlinjer för sitt arbete med ungas inflytande, men att lokala behov och förutsättningar måste få styra hur verksamheterna ska utformas.⁵

MUCF ser ett värde i att unga och äldre integreras i samma forum eftersom detta skapar möten över åldersgränser. Särskilda strukturer för unga riskerar också att reducera inflytande till att handla om frågor som särskilt anses beröra unga.⁴

Uppskattningsvis är mindre än 15 personer aktivt engagerade i partipolitiska ungdomsförbund och då endast i två olika förbund. Uppfattningen är också att de flesta av de engagerade är baserade i Norrtälje stad.

Ungdomsrådet syftar till att bli en instans dit alla kommunens ungdomar vet att de kan vända sig för att påverka samt ge en chans till dialog med politiker. Möjligheten kan göra att unga upplever att de kan påverka och därmed skapa ökad tillit till politiker och kommunens organisation. Vidare uppskattas engagemang i ungdomsrådet bidra till personlig utveckling och självständighet hos ungdomar. Möjligheten för barn och unga att engagera sig i kommunpolitiska frågor såväl i klassrummet som i ungdomsrådet bidrar till ökad kunskap om och intresse för samhällsfrågor. Ungdomsrådet erbjuder även ett sätt för kommunens politiker och tjänstemän att få med ungdomars perspektiv och kunskaper i beslutfattandet.

⁵ ibid